

J.Lap,

Five bibliodrama miniatures, -psychodrama applied in pastoral contexts-

1. Jona-paradox

Er ontstond een drama rondom Jona. Dat kwam eigenlijk omdat een deelnemer iets frappants vermeldde. Hij zei: toen ik las dat Jona duif betekent, schoot er door me heen: er zijn weliswaar vogels die vissen vangen, maar welke vis vangt er nu een duif ?!

De groep wilde het boek en de man Jona verder verkennen, omdat er veel menselijks in leek te zijn. Bibliodrama mikt niet op theologisch of exegetisch verantwoord zijn. Protagonisten nemen de vrijheid om het verhaal opnieuw en op het eigen leven te schrijven. De vrouw uit het navolgende voorbeeld gaat daarin heel ver.

De vrouw is zwanger. In dit minidrama is zij de vis, die zich van het wonder in haar bewust is. De vis gaat in gesprek met Jona in zijn buik. Er staan twee stoelen achter elkaar. De Vis zit op de voorste en kan Jona, op de tweede, niet zien. Korthedshave geven we hier alleen de dialoog weer, die in het spel ontstaat. Door veel rolverwisseling vervult de vrouw in wezen beide rollen.

Vis zegt: Ik wil met je praten, daar in mij.

Jona antwoordt: Weet je wel wie je hier draagt?

Vis: Ik weet alleen dat je belangrijk bent. Je zult groeien in mijn buik.

Jona: Besef je wel dat ik niets kan zien; kijk je wel uit waar je zwemt? Let je ook goed op wat je eet en drinkt, alles komt hier binnen!

Vis: Ik koester je, ik bescherm je, ik zal rusten, ik zal zorgvuldig door het water gaan.

Jona: Je weet toch dat ik er niets aan kan doen.

Vis: Ik weet dat je daar niets kan en je moet ontwikkelen. Wie weet wil God wat van je. Wie weet weiger je je vleugels uit te slaan.

Jona: Het is hier veilig en angstig tegelijk. Kom ik hier wel levend uit?

Vis: God heeft je er levend in gelaten. Ik heb je uit zijn zee aanvaard, en ik zal je dragen tot je rijp bent. Ik breng je levend aan land.

Jona: Is het dan niet verschrikkelijk daarbuiten? Is het de moeite waard?

Vis: Vragen, vragen. Je bent net een groot kind. Straks zet ik je aan land, en ik weet niet wie er meer opgelucht zal zijn, jij of ik.

Hier stopt de dialoog.

De uitwisseling in de groep is ontroerend. Vrouwen vertellen ervan hoe met hun kind spraken tijdens de zwangerschap, en ook alle vragen beantwoordden. Bij iemand anders is een beeld uit zijn kindertijd tijdens de oorlog bovengekomen: hij zat in een kelder onder een trap, donker; zijn vader liet later de trap vertellen, wat die allemaal had gehoord en gezien (psychodrama avant le mot!).

We lezen Jona 2. De gedachtenwisseling levert op: Jona beleeft de vis als grafkuil, nederdaling ter helle. De vis zelf is reddingsboot, baarmoeder en levengever.

2. Maria's keuze

In een minidrama ontmoet een studente Maria, de moeder van Jesus.

Zij vraagt Maria, of ze ook Ja geantwoord zou hebben op de vraag van de engel, wanneer ze geweten had, dat Jesus zou worden nagejaagd, gevangen genomen, gekruisigd, en later tot zoon van God verheven zou worden.

Toen de vragenstellende studente in de rol van Maria ging staan, zei ze:

"Het is goed, dat je niet alles tevoren weet, het leven blijft dan vol verrassingen. Daar zitten ook vervelende dingen bij. Maar als je alles al weet dan doe je niets meer!"

Het meisje vertelde, dat ze voor de keuze stond hier haar studie af te maken óf voor twee jaar met een vriendin naar Angola te gaan om vluchtelingenwerk te doen. Ze hakte die middag de knoop door ten gunste van Angola.

3. Zwevend sterven

Een ziekenhuispastor vertelt het verhaal van een patiënt, die door de dokters is opgegeven.

Hij vraagt hem: In het stukje leven dat je nog rest, wat zou je het liefste doen?

Hij zei: ik zou het liefste nog eens iemand gelukkig maken en merken dat dat gebeurt. Ik wil weten hoe dat voelt.

De pastor: waar denk je aan?

Hij: Ik denk bijvoorbeeld aan het verhaal, waar Jesus een vrouw redt van een steniging. Hij zegt wie zonder zonden is, laat die het eerste gooien. En dan druipen ze af, de oudsten voorop. Ik had het gezicht van die vrouw wel eens willen zien, en haar gevoel willen voelen.

De pastor zegt: wat wil je voelen:

- iemand gelukkig maken of
- gelukkig gemaakt worden.

Hij: Ik wil weten hoe dat is: gelukkig gemaakt te worden.

Pastor: Waarom gaan we het die vrouw niet vragen?

Hij: Hoe zo?

Pastor: Ik zet daar die stoel neer, zij zit er in, je kijkt naar haar. Jaren later. Ze kan het voorval dromen. Wat gaan we haar vragen?

Hij, gretig: Was het geen feest ze weg te zien gaan, één voor één?

Pastor: Wat zou zij terug zeggen?

Het is lang stil. De man zegt ineens: O, o, ik kan dat helemaal niet vragen, want ze lag voorovergebogen op de grond, en heeft ze niet zien weggaan... Ik moet vragen: hoe was het toen er niets gebeurde en toen Jesus je oprichtte...

De pastor: Wat zou die vrouw daar dan opzeggen?

Hij: Ze zal wel zeggen: Het was zo fijn, dat hij me oprichtte, het leek of ik zweefde, geen angst, alleen een warme hand op mijn hoofd. Vrij van alles...

Pastor: Zo iets zegt ze, ze zegt wat ze voelde: opgericht worden, zwevend, niet bang, een warme hand en vrij.

De patiënt: Ja, ja, dat hoop ik ook nog een paar keer mee te maken, voor ik sterf.

4. De leeuwenkuil

Daniël in de leeuwenkuil.

Dat wilde een vrouwelijke deelnemer.

De leeuwen doen niets, zolang Daniël blijft zingen, zegt deze vrouw.

Wij vragen: geef die leeuwen eens een naam.

Zij somt op: "achter met de was", "geen tijd voor mijn kinderen", "tien over vijf bij de crêche", "brood uit de freezer", "elke zondag naar mijn moeder, die ziek is", "de angst om mijn man, vlieger in het leger...". Ik word gek van al die leeuwen. Ze vreten me op, blijft dit eeuwig duren?

We maken een leeuwenkuil van stoelen, en groepsleden zijn brullende leeuwen.

Dat is natuurlijk lachen, maar dat wil de vrouw niet.

Zij gaat hoog staan, en roept: wat moet ik met deze ellende. De leeuwen brullen terug.

Zij roept nog harder: God, wat moet ik met deze leeuwen.

De leider vraagt: geeft God antwoord, misschien daarachter van die stoelen van daan?

Zij: ik weet niet, laat ik het maar eens proberen, en zij loopt naar de muur en klimt op een tafel en kijkt "met Gods ogen" naar dat leeuwentafereel.

Dan zegt ze als God: er is daar geen leiding! Laat ze op de beurt brullen! Zorg dat je erbuiten komt te staan. Laat ze iets samen doen.

Dan stapt de vrouw resoluut van de tafel, is kennelijk niet meer God, gaat in de leeuwenkuil en zegt tegen de leeuwen: Zingen! Muziek maken.

De leeuwen zingen en maken muziek en trommelen. De leeuwen houden zichzelf bezig.

Zij zegt tegen zichzelf: ik moet ook zingen. En dan zingt zij luidop, keer op keer deze ene regel: Als God ons thuis brengt uit onze ballingschap, dat zal een droom zijn, als God ons thuis brengt....

Als wij haar kadans stoppen, huilt ze.

Zij zegt: die leeuwen zijn me allemaal zo lief, maar mag ik ze alsjeblieft ook vervloeken van tijd tot tijd.

En ze antwoordt zelf: ja dat mag, als ik zelf van binnen maar blijf zingen, dat is de stroom die doorgaat.

Aan het einde lezen we de Daniël-tekst.

Daar blijkt alles heel anders te gaan: God heeft een engel gezonden om de leeuwen te muilkorven. Zij moet ontzettend lachen en zegt: ik zal dan zelf die engel moeten zijn!
Iemand in de groep vraagt: hoe zit het dan met dat zingen?
Een schrijftkenner zegt: dat waren die jongelingen in de vuuroven, die er biddend en psalmen zingend levend uit kwamen. De vrouw zegt daarop: wie weet moet ik tussen die leeuwen toch ook tijd nemen om te bidden...

5. De ark van Noach.

Een groepslid wil onderzoeken, waarom God de vissen niet heeft uitgeroeid, en ook hén niet opnieuw heeft laten beginnen.

De groepsleden vinden dit eerst maar vermakelijk. Maar we gaan werken met de ark:

We krijgen al gauw een boot tjokvol met vogels, olifanten, krokodillen, apen, slangen en vlooiën.

Dan begint het te regenen, en de man die dit verhaal wil onderzoeken, loopt naar het voordek, en roept:

God, hoe zit het met de vissen?

Geeft God antwoord?, vraagt de bibliodrama-director. De man wordt God (rolwissel) en zegt:

Die komen straks allemaal de rivieren uitzwemmen.

Zoetwater en zoutwater loopt straks ellendig door elkaar:

Er zal paniek ontstaan tussen de vissen: ze weten niet waar ze moeten blijven. De vissen zullen het heel moeilijk krijgen, zegt God.

De man, weer zichzelf, roept: Waarom mogen ze blijven leven?

Nou, zegt God, zo fijn is het voor de vissen niet: al die vogels en vleeseters bij jou, zullen moeten gevoed worden: zorg maar dat je netten bij je hebt.

Aan de man die dus Noach speelt, vraagt de director: Wat heeft dit met jou te maken?

Hij vertelt: Ik heb drie kinderen, waarvan er twee geestelijk gehandicapt zijn.

Eéntje niet, en die fietst overal tussendoor. Hij beseft niet eens hoe bevoorrecht hij is.

Waarom is die oneerlijkheid er?

Waarom heb ik twee zwakke kinderen?

Waarom is mijn goede zoon zo ongevoelig en egoïstisch?

Ik vaar met mijn ark, met mijn twee gehandicapte kinderen nog jarenlang over deze levenszee, en zij blijven braaf in hun hokje.

Die andere is als een vis in het water. Niet te vangen en hij zwemt zo makkelijk weg.

We spelen het verhaal door. Verderop in het drama lijkt er land in zicht te zijn voor de gevangen dieren. Hij verheugt zich daarop.

Tegelijk is het moeilijk voor hem zijn goede zoon een eigen leven te gunnen.

Hij beseft: Ik zit zelf gevangen, omdat mijn leven beperkt wordt, door mijn twee zwakke kinderen

Ik ben zo jaloers op andere mensen en op mijn eigen goede zoon.

En dat vind ik dan weer zo erg.

Iemand oppert (dubbelt): Ik had het liefst met heel mijn bezit in de zondvloed vernietigd willen worden...

Nee, zegt hij, ik zie ook zo vaak land, en dan ben ik zo blij, en dan beseft ik dat mijn kinderen aan mij zijn toevertrouwd.

Zo zijn er twee kanten en ik worstel daarmee.

Ik ben pas 45 en nog geen zeshonderd zoals Noach. Ik kan nog veel leren.